

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Faunabeheereenheid Zuid-Holland
T.a.v. mevrouw M.A. Huber
Postbus 85881
2508 CN DEN HAAG

Bezoekadres
Zuid-Hollandplein 1
2596 AW Den Haag
Postadres
Postbus 14060
2501 GB Den Haag
T (070) 21 899 02
E info@odh.nl
I www.odh.nl

Datum	Uw Brief 10-07-2015	Ons Kenmerk ODH-2015-00726168	Afdeling Toetsing & Vergunningverlening Milieu	Contactpersoon H. Melchers-Sharrott
19 NOV. 2015				
Bijlage(n)	Uw Kenmerk	Zaaknummer 00437832	Team T&V Groen, Geluid, Lucht & EV	Telefoonnummer 06 3102 5737
-	-			
Betreft	Ontheffing ex artikel 68 Flora- en faunawet winterganzen			Email Heleen.Melchers-Sharrott@odh.nl

BESLUIT genomen op **19 NOV. 2015**

Inleiding

Op 10 juli 2015 ontvingen wij het verzoek van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland (verder: FBE) voor een zestal ontheffingen ex artikel 68 Flora- en faunawet (verder: Ffw) en een aanwijzing ex artikel 67 Ffw om het in het Faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2020 (hierna: FBP) omschreven beheer mogelijk te maken. Het FBP is op 10 november 2015 door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland goedgekeurd, waarin het addendum niet in de goedkeuringsprocedure is meegenomen. In overleg met de aanvrager wordt, gezien het spoedeisende karakter, in onderhavig besluit enkel het eerste onderdeel van de aanvraag (betreffende de winterganzen) behandeld. Over de overige onderdelen van de aanvraag zal in een later stadium besloten worden.

Het eerste onderdeel van de aanvraag omvat het verzoek voor een ontheffing ex artikel 68, eerste lid, onder c van de Ffw voor het verjagen met ondersteunend afschot van kolganzen en grauwe ganzen van percelen met kwetsbare gewassen (alle gewassen die op landbouwpercelen aanwezig zijn met uitzondering van overjarig grasland, oogstresten en groenbemester), gelegen in de provincie Zuid-Holland met uitzondering van percelen gelegen in de Natura 2000-gebieden Biesbosch; Boezems Kinderdijk; Broekvelden, Vettenbroek; Donkse Laagten; Grevelingen; Haringvliet; Holland Diep; Kwade Hoek; Nieuwkoopse Plassen; Oudeland van Strijen; Krammer-Volkerak; De Wilck en Zouweboezem.

De ontheffing wordt aangevraagd voor:

- De regio Noordelijke Delta van (het zuiden van Zuid-Holland) 1 november tot en met 14 februari;
- De regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord (het noorden van Zuid-Holland) van 1 november tot en met 29 februari;
- Het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst tot zonsondergang.

Hierbij worden de volgende middelen aangevraagd:

- Geweren
- Honden, niet zijnde lange honden
- Niet-levende lokvogels, lokfluiten

omgevingsdienst HAAGLANDEN

Op 19 november 2015 heeft de FBE haar aanvraag voor de lokfluit ingetrokken. Dit betekent dat wij niet meer hoeven te beoordelen of de lokfluit kan worden toegestaan.

Besluit

Wij besluiten:

- I. een ontheffing ex artikel 68, eerste lid, onder c te verlenen aan de FBE om kolganzen en grauwe ganzen te doden op percelen met kwetsbare gewassen¹ gelegen in geheel Zuid-Holland, met uitzondering van percelen gelegen in de volgende Natura 2000-gebieden:
 - Biesbosch;
 - Boezems Kinderdijk;
 - Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein;
 - Donkse Laagten;
 - Grevelingen;
 - Haringvliet;
 - Hollands Diep;
 - Duinen Goeree & Kwade Hoek;
 - Nieuwkoopse Plassen & De Haeck;
 - Oudeland van Strijen;
 - Krammer-Volkerak;
 - De Wilck;
 - Zouweboezem;
- II. dat bij het doden van kolganzen en grauwe ganzen op grond van dit besluit gebruik kan worden gemaakt van:
 - a. geweren een half uur voor zonsopkomst tot zonsondergang;
 - b. honden (niet zijnde lange honden);
 - c. lokvogels (niet zijnde blind of verminkt)²;
- III. dat het doden kan worden uitgevoerd:
 - in de regio Noordelijke Delta³ van 1 november tot en met 14 februari;
 - in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland-Noord van 1 november tot en met 29 februari;
- IV. dat dit besluit geldig is tot 1 maart 2020;
- V. de aanvraag voor ontheffing voor het opzettelijk verontrusten van kolganzen en grauwe ganzen (artikel 10 Ffw) te weigeren omdat dit reeds is vrijgesteld via de Verordening Flora- en faunawet Zuid-Holland van 18 december 2013 (Provinciaal blad van Zuid-Holland nr. 227).

¹ Onder kwetsbare gewassen verstaan wij alle landbouwgewassen, met uitzondering van oogstresten, groenbemesters en overjarig grasland. Onder overjarig grasland wordt verstaan grasland dat voor de eerste augustus voorafgaand aan de winter is ingezaaid (zie de bijlage uitwerking ganzenbeleidskader 2015).

² Hieronder vallen uitsluitend dode dieren en nagemaakte exemplaren.

³ De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost).

omgevingsdienst HAAGLANDEN

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
voor dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Rechtsmiddelen

Bent u het niet eens met dit besluit? En bent u belanghebbende? Dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Stuur uw bezwaarschrift, onder vermelding van 'Awb-bezwaar' in de linkerbovenhoek van de enveloppe, uiterlijk binnen 6 weken na de dag waarop dit besluit bekend is gemaakt naar Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, t.a.v. het Awb secretariaat, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag.

In het bezwaarschrift moet het volgende staan:

- de naam en het adres van de indiener;
- de datum en handtekening;
- een duidelijke omschrijving van het besluit waartegen u bezwaar maakt (maak een kopie of noem het kenmerk);
- de argumenten voor het bezwaar.

Om uw bezwaar zo snel mogelijk af te kunnen handelen, verzoeken wij u ook uw telefoonnummer te vermelden.

Bij spoedeisend belang is het mogelijk een voorlopige voorziening te vragen bij de Voorzieningenrechter van de Sector Bestuursrecht van de Rechtbank 's-Gravenhage, Postbus 20302, 2500 EH Den Haag. In dat geval moet u griffierecht betalen. U moet wel eerst een bezwaarschrift hebben ingediend.

Digitaal indienen verzoek om voorlopige voorziening

Het is ook mogelijk om een verzoek om voorlopige voorziening digitaal bij de rechtbank in te dienen via het Digitaal loket bestuursrecht (<http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht.aspx>). Voor het digitaal verzenden van het verzoek om voorlopige voorziening moet u beschikken over DigiD.

Informatie

Voor nadere informatie over de bezwaarschriftenprocedure verwijzen wij u naar de website: www.zuid-holland.nl.

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

Afschrift aan:

- Ministerie van Economische Zaken, t.a.v. de heer J.A.M. van Spaandonk, Postbus 20401, 2500 EK Den Haag;
- Faunabeheereenheid Zuid-Holland, Postbus 85881, 2508 CN Den Haag;
- Politie Den Haag, Afdeling Bijzondere Wetten, Postbus 264, 2501 CG Den Haag;
- Faunafonds, t.a.v. de secretaris, Leidseveer 2, 3511 SB Utrecht;
- Stichting De Faunabescherming, t.a.v. mevrouw A.P. de Jong, Amsteldijk Noord 135, 1183 TJ Amstelveen;
- K.N.J.V., Postbus 1165, 3800 BD Amersfoort;
- Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren, Postbus 85980, 2508 CR Den Haag;
- Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, afdeling Toezicht en Handhaving, Team Groen, t.a.v. de heer C. Ladrak, Postbus 550, 3300 AN Dordrecht;
- Secretaris Partij voor de Dieren Zuid-Holland, Maaswijkstraat 13, 2586 CA Den Haag;
- Partij voor de Dieren Zuid-Holland, p/a Provincie Zuid-Holland, kamer C 1.39, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag;
- GroenLinks Zuid-Holland, t.a.v. A. van Hunnik, p/a Postbus 90602, 2509 LP Den Haag;
- Provincie Zuid-Holland, t.a.v. J.J. van der Kaaden, Postbus 90602, 2509 LP Den Haag.

Bijlage 1: Voorschriften

Met betrekking tot deze ontheffing zijn de volgende voorschriften van toepassing. Het niet naleven van deze ontheffingsvoorschriften kan bestuursrechtelijke en/of strafrechtelijke consequenties hebben.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

1. Deze ontheffing kan uitsluitend worden gebruikt na tussenkomst van de FBE.
2. Indien de FBE toestemming verleent, dan verleent de FBE deze toestemming schriftelijk. De FBE houdt in overeenstemming met de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (OZHZ) een overzicht bij met de gegevens van de uitvoeringsformulieren dat regelmatig aan OZHZ wordt toegezonden.
3. De FBE stuurt uiterlijk 1 juli van ieder jaar een rapportage over het gebruik van de ontheffing aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, afdeling Toezicht en Handhaving, team Groene Wetten, Postbus 550, 3300 AN Dordrecht en een afschrift hiervan aan de Omgevingsdienst Haaglanden, Postbus 14060, 2501 GB te Den Haag. In deze rapportage dient in ieder geval het aantal gedode ganzen per soort, gesplitst naar regio en schadegevoelig gewas te worden vermeld.
4. Alvorens tot uitvoering van deze ontheffing kan worden overgegaan, dienen preventieve middelen in het veld te worden opgesteld, op een wijze zoals de Handreiking Faunaschade (2009) van het Faunafonds dit voorschrijft. De norm voor voldoende middelen is afhankelijk van het middel dat wordt ingezet. Stokken met vlaggen (formaat kunstmest- of vuilniszak) worden om de honderd meter geplaatst.
5. Op de dag voorafgaand aan de actie dient vóór 20:00 uur door de toestemminghouder of uitvoerder melding van de actie te worden gemaakt bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, afdeling Toezicht en Handhaving, team Groene Wetten. E-mailadres voor meldingen is meldingffwet@ozhz.nl, telefoonnummer is 078-7708081 (inspreken op antwoordapparaat). Hierbij moet een door de FBE verstrekt uitvoeringskenmerk vermeld worden, evenals de locatie, de datum en het tijdstip waarop de bestrijdingsactie plaats zal vinden. Indien gewenst, kunnen acties op dezelfde wijze ook per week gemeld worden.
6. De uitvoerder van de ontheffing dient te voldoen aan de door de FBE gestelde uitvoeringsregels zoals vermeld op het FBE-uitvoeringsformulier.
7. De uitvoerder van de ontheffing dient de ontheffing en (een kopie van) het FBE-uitvoeringsformulier waarop de door de FBE toegekende uitvoeringscode is vermeld bij zich te dragen. De gebruiker van deze ontheffing dient tijdens de uitvoering op eerste vordering van een opsporingsambtenaar (een kopie van) het FBE-uitvoeringsformulier te kunnen tonen.
8. De uitvoerder van de ontheffing kan zich bij de uitvoering van de bestrijding door andere uitvoerders laten vergezellen.
9. Metalen merktekens, welke zich bevinden aan gedode vogels, moeten onder opgave van plaats en datum van verkrijging worden gezonden aan het Vogeltrekstation, Postbus 50, 6700 AB te Wageningen.
10. Lokvogels (uitsluitend dode of nagebouwde exemplaren) mogen enkel en alleen worden gebruikt om kolganzen en grauwe ganzen te doden nadat op een eerder moment is gebleken dat er trek is ontstaan op een perceel waarop één of meer van de schadegevoelige gewassen staan waarop deze ontheffing ziet.
11. Bij bijzondere weersomstandigheden kunnen Gedeputeerde Staten besluiten om de schadebestrijding op te schorten.

**omgevingsdienst
HAAGLANDEN**

12. Deze ontheffing kan op grond van de criteria als bedoeld in artikel 80 van de Flora- en faunawet worden gewijzigd en/of ingetrokken.

Bijlage 2: Overwegingen

Procedure

Voor de termijn van behandeling van de aanvraag is toepassing gegeven aan de beslistermijn, zoals opgenomen in artikel 4:13 van de Algemene wet bestuursrecht.

Advies van het Faunafonds

Het FBP en addendum zijn ter advisering voorgelegd aan het Faunafonds. Het Faunafonds heeft op 3 augustus 2015 geadviseerd het FBP en addendum goed te keuren en om gebruik te maken van alle noodzakelijke ontheffingen en aanwijzingen op basis van artikelen 67 en 68 Ffw en toestemmingen van de Natuurbeschermingswet. Daarbij is opgemerkt dat het FBP compleet is, wetenschappelijk onderbouwd, dat het een duidelijk inzichtelijk beeld geeft van alle vier de regio's en prettig leesbaar is. Daarnaast is door het Faunafonds geconstateerd dat het FBP voldoet aan de wettelijke criteria gesteld in artikel 10 van het Besluit faunabeheer en het door het bestuur in oktober 2008 opgestelde Toetsingskader Faunabeheerplannen.

Wettelijk kader

De grauwe gans (*Anser anser*) en de kolgans (*Anser albifrons*) behoren beide tot de beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4 van de Ffw. Het is onder andere verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9 van de Ffw) of opzettelijk te verontrusten (artikel 10 van de Ffw).

Een ontheffing ex artikel 68, eerste lid, van de Ffw kan worden verleend indien er geen andere bevredigende oplossing bestaat, er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort en voor zover sprake is van schending van één of meer belangen die in dit artikel worden genoemd. Tevens dient het Faunafonds te zijn gehoord. Deze belangen zijn:

- a) de volksgezondheid en openbare veiligheid;
- b) de veiligheid van het luchtverkeer;
- c) voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
- d) voorkoming van schade aan flora en fauna;
- e) andere, bij algemene maatregel van bestuur, aan te wijzen belangen.

In het kader van dit besluit is voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren aan de orde.

Beoordeling aanvraag

Algemeen

Het door de FBE beoogde beheer, in het belang van de hiervoor genoemde aspecten, wordt in het FBP onderbouwd en in de aanvraag voor onderhavige ontheffing toegelicht. Voor een volledige omschrijving en onderbouwing van het gewenste beheer, staat van instandhouding, de schades en de mogelijke in te zetten preventieve maatregelen verwijzen wij naar het FBP en naar de aanvraag voor onderhavige ontheffing. Het betreft hier een voortzetting van het tot nu toe gevoerde beheer.

Beleid

Uitgangspunt van het beleid⁴ in Zuid-Holland is na het afschaffen van de speciale foerageergebieden in 2013 nog steeds dat er rust dient te worden geboden aan de trekganzen. Op grond van het beleid kan gedurende de winter (1 november tot 1 maart) alleen verjaging met behulp van ondersteunend afschot van grauwe gans

⁴ Ganzenbeleidskader Zuid-Holland en bijbehorende Bijlage Uitwerking Ganzenbeleidskader Zuid-Holland 2014, Provinciaal Blad 2015 nr. 3157.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

en kolgans van percelen met kwetsbare gewassen plaatsvinden, voor zover deze percelen zijn gelegen buiten de hiervoor genoemde Natura 2000-gebieden. Hierbij geldt dat alle op het land aanwezige landbouwgewassen in de genoemde periode als kwetsbaar gewas worden gekwalificeerd, met uitzondering van oogstresten, groenbemester en overjarig grasland.

Gunstige staat van instandhouding

In hoofdstuk 5 van het FBP wordt de populatieontwikkeling van de ganzen behandeld. De grauwe gans en de kolgans zijn iedere winter in grote aantallen in de provincie Zuid-Holland aanwezig, te weten circa 80.000 grauwe ganzen en circa 75.000 kolgans (seizoensmaximum). Bij de grauwe ganzen bestaat deze groep waarschijnlijk voor minder dan 20% uit trekkende ganzen, de groep kolgans bestaat vrijwel geheel uit trekkende/overwinterende ganzen. De gunstige staat van instandhouding van deze ganzensoorten is niet in gevaar gezien de populatieomvang. Tevens zullen de genoemde ganzensoorten niet in gevaar komen door het verlenen van deze ontheffing, omdat pas tot doden mag worden overgegaan nadat er op het betreffende schadegevoelige perceel preventieve middelen zijn geplaatst. Bovendien is het doden van genoemde ganzensoorten beperkt tot de percelen met schadegevoelige gewassen waar belangrijke schade optreedt, dan wel dreigt op te treden.

Belangrijke schade

In hoofdstuk 6.2 van het FBP wordt de schade die ganzen aanrichten aan gewassen onderbouwd, waarbij de gewasschade (in de vorm van een ondergrens: de getaxeerde schade) per soort en gewas is gespecificeerd. Zoals eerder vermeld, worden alle in de periode 1 november tot 1 maart op het land aanwezige landbouwgewassen als kwetsbaar gewas gekwalificeerd, met uitzondering van oogstresten, groenbemester en overjarig grasland. Uit de schadecijfers van het Faunafonds blijkt dat zowel grauwe ganzen als kolgans belangrijke schades⁵ kunnen aanrichten. Wij zijn daarnaast van mening dat de aanwezigheid van ganzen op of nabij percelen met kwetsbare gewassen impliceert dat er op die percelen sprake is van dreigende belangrijke schade. Dit geldt temeer indien de ganzen zich hier bevinden, terwijl er op de betreffende percelen reeds preventieve middelen zoals vlaggen zijn ingezet. Wij betrekken in onze overwegingen tevens het feit van de grote aantallen ganzen welke in de winterperiode verblijven in Zuid-Holland, hetgeen de dreiging van schade vergroot.

Andere bevredigende oplossingen

In het FBP worden verschillende locatie-specifieke maatregelen behandeld die mogelijk zouden kunnen worden ingezet om schade te voorkomen. Hieruit blijkt dat er geen andere effectieve bevredigende oplossingen bekend zijn ter beperking van de gewasschade door ganzen, waaronder de kolgans en de grauwe gans. Alle bekende middelen (zoals linten, vlaggen, knalapparaten, verstoring door de mens, etc.), hebben slechts een kortdurend effect. Er treedt namelijk na korte tijd gewenning op. Het Faunafonds heeft naar vele alternatieve maatregelen onderzoek gedaan of laten doen, maar tot op heden is er geen bevredigend alternatief. Verjaging met ondersteund afschot blijkt verreweg de meest effectieve methode te zijn. Overigens zijn wij wel van mening dat afschot gedurende de periode 1 november tot 1 maart pas mag plaatsvinden nadat er op het betreffende perceel visuele preventieve middelen zijn geplaatst, zoals vlaggen of linten, conform de eisen die het Faunafonds daaraan stelt.

Gebruik van het geweer voor zonsopgang

In artikel 7, negende lid, onder a van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren is bepaald dat geweren niet worden gebruikt "voor zonsopgang en na zonsondergang (...)". Buiten de in dit artikel toegestane periode is voor gebruik van het geweer een ontheffing ex artikel 68 van de Ffw benodigd.

In hoofdstuk 7.1 van het FBP is onderbouwd waarom het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst tot zonsondergang noodzakelijk is bij de schadebestrijding van ganzen. Samengevat wordt er in het FBP omschreven dat ganzen in de vroege ochtend van de slaappleatsen naar de percelen waarop ze

⁵ Van belangrijke schade is sprake bij € 250 of meer per geval, zoals wordt bevestigd in de uitspraak van de ABRvS 1 mei 2013, ECLI:NL:RVS:2013:BZ9067.

omgevingsdienst HAAGLANDEN

foerageren trekken, waardoor de jagers reeds op de percelen aanwezig moeten zijn voordat de ganzen invallen of neerstrijken. Het doden van enkele dieren uit een foeragerende of invallende groep ganzen heeft een afschrikwekkend effect waardoor de (overgebleven) ganzen vertrekken.

Wij achten de motivatie in het FBP voldoende om het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst tot zonsondergang toe te staan.

Lokvogels

Bij deze ontheffing kan het middel "lokvogels, mits niet blind of verminkt"⁶ worden toegestaan, op grond van artikel 5 van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren. Dit middel verdient een toelichting. Dit middel wordt slechts gebruikt voor zover dit ertoe dient de genoemde ganzensoorten die op een schadeperceel trekken goed onder schot te kunnen krijgen. Met "lokvogels, mits niet blind of verminkt" worden uitsluitend dode en/of nagebouwde exemplaren bedoeld. Het is niet de bedoeling dat de lokvogels tot gevolg hebben dat ganzen die het schadeperceel eerder niet opzochten, nu wel op het schadegevoelige perceel gaan trekken.

Conclusie

De grauwe gans en de kolgans zijn gedurende de periode 1 november tot 1 maart in grote aantallen aanwezig binnen de provincie Zuid-Holland en er is geen gevaar voor de gunstige staat van instandhouding. Beide ganzensoorten veroorzaken belangrijke schades aan kwetsbare gewassen, of dreigen dit te doen. Andere bevredigende oplossingen ter voorkoming van belangrijke schades door grauwe ganzen en kolganzen zijn niet voorhanden. De gevraagde ontheffing kan worden verleend, met uitzondering van een ontheffing voor opzettelijk verontrusten (artikel 10 Ffw), waaronder begrepen het verjagen, omdat dit reeds is vrijgesteld.

⁶ Het Benelux-Gerechtshof arrest van 25 juni 2008.

